

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
МОДЕЛІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ
ВІДНОСИН: ВИКЛИКИ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ
АСПЕКТИ»**

**1 ГРУДНЯ 2023 РОКУ
М. УЖГОРОД**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ужгородський національний університет
Кафедра фінансів і банківської справи
Департамент фінансів Закарпатської обласної військової адміністрації
Закарпатський регіональний Центр СЕ і ГД НАН України
Львівський торговельно-економічний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Мукачівський державний університет
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

**ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН:
ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ**

**Збірник матеріалів
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(1 грудня 2023 р., м. Ужгород)**

*До 60-річчя заснування економічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Ужгород - 2023

*Затверджено
Вченою радою економічного факультету
Ужгородського національного університету,
протокол № 6 від 30.11.2023 року*

Редакційна колегія:

Варцаба В. І. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Чубарь О. Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Огородник В. О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Заславська О. І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Кампо Г. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Мінкович В. Т. – ст. викладач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

- Т 65** Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. – 315 с.

Збірник укладено за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти», яка відбулася 1 грудня 2023 р. у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», з метою обміну інформацією, досвідом та результатами наукових досліджень з питань модифікації підходів щодо фінансово-кредитного забезпечення розвитку національної та регіональної економіки в реаліях війни та післявоєнного відновлення. Матеріали авторів містять різні точки зору з теоретичних та прикладних засад розвитку фінансової системи держави і регіонів та охоплюють проблемні питання соціально-економічного розвитку України в умовах децентралізації та євроінтеграції, впливу глобальних трансформаційних процесів на фінансову систему країни та функціонування суб'єктів фінансового ринку, модифікації бюджетної та податкової політики в умовах воєнного стану, актуальні аспекти формування зовнішньоекономічної та митної політики держави в реаліях часу, необхідність і перспективи розвитку оціночної діяльності та особливості фінансового менеджменту в період війни та відновлення національної економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакція не завжди поділяє думку та погляди авторів. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

*Ірина Чкан, к.е.н., доцент
Віталій Петроченко, здобувач вищої освіти
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя*

ЕЛЕКТРОННА ГРИВНЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Поняття електронних грошей є поширеним у сучасному бізнесі. На відміну від безготівкових грошей, які можна вивести з системи в готівкові гривні, електронні гроші не мають фізичної форми і призначені тільки для розрахунків в інтернеті, є цифрами на екрані. Стрімкий розвиток електронної комерції та технологій дозволили українській економіці ввести в обіг електронні гроші.

Багато років у світі актуалізують питання заміни паперових грошей на електронні. Розвинені країни максимально цифровізують економіку і одним з таких елементів є цифрові гроші. Для цього аналізуються всі можливі способи їх функціонування, проводиться анкетування, враховується досвід існуючих цифрових валют тощо. Національний банк України в числі тих, хто дотримується світових трендів. Вивчення питання створення цифрової української валюти (е-гривні) почалось у 2016 році. Для цього було розроблено відповідну Концепцію і у 2018 році було проведено пілотний проєкт із випуску е-гривні для роздрібних платежів на платформі блокчейн. А у 2019 році НБУ підготував аналітичну записку за результатами свого пілотного проєкту «Е-гривня», який передбачав емісію обмеженої кількості е-гривні та здійснення розрахунків (було випущено електронної гривні в еквіваленті 5 000 грн).

Одним з етапів виконання Концепції було проведення анкетування звичайних респондентів щодо перспектив запровадження і можливого використання е-гривні.

Загальні запитання дали змогу визначити бачення учасників ринку щодо використання е-гривні [2, с. 2]:

- респонденти вважають, що користувачами е-гривні мають бути одночасно як фізичні та юридичні особи, (тобто е-гривня універсальний інструмент для платежів та розрахунків), так і банки між собою (е-гривня – інструмент для «гуртових» міжбанківських розрахунків);
- найпопулярнішим «юзкейсом» е-гривні, на думку респондентів, є її використання для роздрібних безготівкових платежів; на другому місці за популярністю – для транскордонних платежів. Найменш популярним варіантом респондентами визначено потенційне використання е-гривні як дохідного фінансового інструменту;
- респондентами вбачаються переваги використання е-гривні для здійснення операцій купівлі/продажу віртуальних активів;
- на думку 73% респондентів, е-гривня має бути реалізованою на базі технології блокчейн;
- більше половини учасників ринку потенційно готові інвестувати у створення платіжної інфраструктури для е-гривні та її просування на ринку.

Наприкінці 2021 року НБУ запустив пілотний проєкт за участі ТАСКОМБАНКУ і американських фінтех-компаній Bitt і Stellar Development Foundation під керівництвом Мінцифри. В рамках проєкту співробітники міністерства тестували е-гривню у «Дії», отримуючи частину зарплатні, конвертовану в електронні гроші на блокчейні. Проводилися тестові транзакції і конвертації е-грошей у гривню. В межах пілоту банк інтегрував блокчейн-технологію до традиційних банківських процесів – клієнти змогли відкривати цифрові гаманці і проводити перекази і здійснювати оплату товарів у цифрових грошах. Результати пілотного проєкту підтвердили готовність інфраструктури банку до інтеграції з блокчейн-рішеннями і забезпечення гідного рівня фінансових послуг з використанням віртуальних активів з урахуванням вимог регулятора [3].

Нажаль, події пов'язані з російською військовою агресією, зупинили багато процесів, в тому числі і введення в обіг е-гривні. Але питання функціонування самих електронних грошей в Україні має продовження і уряд робить все можливе, щоб відновити та продовжувати реалізовувати довоєнні плани. Так, наприклад, були внесені зміни до Податкового кодексу України: Інформаційний лист № 2/2023: Закон України від 12 січня 2023 року № 2888-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг», якими передбачається багато позитивних новацій для розвитку електронних грошей в Україні. Зокрема [1]:

- легалізація електронних грошей;
- прирівнення статусу електронних гаманців до банківських рахунків;
- можливість використання електронних грошей для сплати податків та комунальних послуг;
- легалізація проведення розрахунків за товари/послуги електронними грошима між суб'єктами господарської діяльності.

Беручи до уваги швидкі темпи глобальної цифровізації світу, зокрема, цифровізації фінансових операцій й розвиток віртуальних активів, впевнено можна говорити про потенціал функціонування електронної гривні у найближчому майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Впровадження електронних грошей в Україні з 1-го квітня 2023 року: фейк чи реальність? URL: <https://law.chnu.edu.ua/vprovadzhenia-e-hroshei-v-ukraini-z-01-04-2023/>
2. Результати опитування щодо можливості запровадження е-гривні (цифрової валюти Національного банку України – CBDC). Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/E-hryvnya_2021.pdf
3. Цифрова валюта як крок у майбутнє: Перспективи електронних грошей у світі. URL: <https://psm7.com/uk/cashless-economy/cifrova-valyuta-yak-krok-u-majbutnye-perspektivi-elektronnix-groshej-u-sviti.html>

Оксана Чубарь, к.е.н., доцент

Неля Легеца, ст. викладач

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

З початком повномасштабного вторгнення у березні 2022 року Міністерство фінансів України знову повернулося до такого джерела залучення коштів, як військові облігації - інвестиційний інструмент підтримки державного бюджету, доступний для громадян, бізнесу та іноземних інвесторів, практику застосування якого вперше було апробовано в Україні ще в 2014 році [5].

За даними Мінфіну, станом на середину листопада 2023 року на ринку розміщено військові облігації з такими характеристиками: номіновані в гривні на строк 8, 10 місяців, а також 1, 1,5 та 1,7 років під 16-18 % річних, номіновані в доларах на строк 8 місяців і 1 рік під 4,7-4,8% річних, номіновані в євро – на 9 місяців під 3,11-3,15% [1]. Міністерство фінансів України щовівторка проводить аукціони із продажу військових облігацій, залучаючи до державного бюджету грошові кошти.

Джерелами фінансування державного бюджету з 24 лютого 2022 року є емісія військових облігацій, кредити від міжнародних фінансових організацій, а також двосторонні кредити, гранти та гарантії. За досліджуваний період (2022-2023 роки) відбулись певні зміни у переліку країн-донорів та інституційних інвесторів. Так, у 2022 році на першому місці середнайбільших